

PRESSITEADE nr 112/26

Luksemburg, 16. juuli 2026

Euroopa Kohtu otsused kohtuasjades C-523/24 | Sociedad Civil Catalana ja C-666/24 | Associació Catalana de Víctimes de Organitzacions terrorisme (ACVOT)

Liidu õigusega ei ole vastuolus Hispaania amnestiaseadus, mille eesmärk on normaliseerida olukord Kataloonias

Amnestiaseaduse vastuvõtmine ja kohaldamine kuulub liikmesriikide pädevusse, mistõttu Euroopa Kohtu kontrolli käigus tehakse kindlaks vaid süsteemset laadi kohtuliku kaitse probleemide esinemine ning see, kas on järgitud konkreetselt mõjutatud liidu õigusnormide, näiteks terrorismivastase võitluse direktiivi ja eelotsusemenetluse soovitatavat toimet

Hispaania kontrollikoda ja üleriigiline kohus küsisid Euroopa Kohtult, kas 2024. aasta juunis vastu võetud Hispaania amnestiaseadus, mis puudutab Kataloonia iseseisvusprotsessi käigus toime pandud tegusid, on kooskõlas liidu õigusega. Suurkojana küsimust lahendanud Euroopa Kohus leidis oma kohtuotsustes, et amnestiaseadus ei ole liidu õigusega vastuolus. Selle seaduse eesmärk on vähendada institutsioonilisi ja poliitilisi pingeid ning hõlbustada leppimisprotsessi:

- kohustades liikmesriigi kohtuid tegema maksimaalselt kahe kuu jooksul vastutuse lõppemise otsuse, hindamata süü puudumise tõendamiseks esitatud väiteid ja tõendeid ning kuulamata ära kõiki menetlusosalisi, ja
- nähes ette, et ainult Kataloonia iseseisvusliikumise konkreetses kontekstis toime pandud terroriaktide suhtes ei viida läbi kriminaalmenetlusi, välja arvatud teod, millega on tahtlikult põhjustatud inimõiguste raskeid rikkumisi.

Seoses menetlusnormidega, mille amnestiaseadus näeb ette liikmesriikide pädevusse kuuluvas valdkonnas, täpsustas Euroopa Kohus, et ta kontrollib vaid seda, kas esineb olemuselt süsteemse ulatusega probleeme, mis võivad ohustada liikmesriigi kohtusüsteemi nõuetekohast toimimist. Euroopa Kohus leidis aga, et Hispaania amnestiaseaduse menetlusnormid ei saa selliseid probleeme tekitada.

See seadus arvestab ka terrorismivastase võitluse direktiivi soovitava toimega, kuna vastavalt amnestiaseaduse enda eesmärkidele näeb see tagantjärele ette, et terroriaktide suhtes, mis on toime pandud üksnes Kataloonia iseseisvusliikumise konkreetses kontekstis, ei viida läbi kriminaalmenetlust.

Euroopa Kohus rõhutas siiski, et see amnestiaseadus ei tohi võtta eelotsusmenetluselt soovitatavat toimet. See oleks nii juhul, kui kahekuulist maksimaalset tähtaega, mille jooksul riigisiseseid kohtud peavad vastu võtma avalike vahendite valdkonnas vastutuse lõppemise otsuse ja lõpetama juba võetud kaitsemeetmete kohaldamise, tuleks järgida isegi juhul, kui Euroopa Kohtule esitatakse eelotsusetaotlus, ning ei oleks lubatud oodata ära tema otsust. Kui selgub, et kõnealuse amnestiaseaduse sätetel on selline toime, tuleb need jätta kohaldamata.

10. juunil 2024 võttis Hispaania parlament vastu amnestiaseaduse Kataloonias institutsioonilise, poliitilise ja sotsiaalse olukorra normaliseerimiseks¹. Sellega kohaldatakse amnestiat tegude suhtes, mis tekitavad kriminaal- või haldusvastutuse või avaliku sektori vahendeid puudutava vastutuse seoses 1. oktoobril 2017 Kataloonia iseseisvumiseks läbi viidud õigusvastase referendumiga, ning tegude suhtes, mis pandi toime Kataloonia iseseisvumisprotsessi kontekstis.

Hispaania konstitutsioonikohus tunnistas oma 26. juuni 2025. aasta kohtuotsuses selle seaduse Hispaania põhiseadusega kooskõlas olevaks, välja arvatud kahe sätte osas.

Hispaania kontrollikoda ja üleriigiline kohus kahtlevad aga amnestiaseaduse kooskõlas liidu õigusega ning esitasid seetõttu Euroopa Kohtule eelotsusetaotlused.

Kohtuasi C-523/24 Sociedad Civil Catalana

Hispaania kontrollikoda peab lahendama vastutuse tuvastamise asju mitme isiku suhtes, kes haldasid avaliku sektori vahendeid ja keda süüdistatakse Kataloonia autonoomse piirkonna vara kahjustamises. See kahju väljendub kulutustes, mis tehti referendumikorraldamise käigus ning Kataloonia iseseisvuse propageerimisel rahvusvahelisel areenil aastatel 2011–2017.

Hispaania kontrollikoda soovis esiteks teada, **kas vastutuse lõppemine selle kahju eest võib kahjustada Euroopa Liidu finantshuve. Euroopa Kohus vastas eitavalt.** Nimelt ei saa võimalik mõju liidu eelarvele tuleneda üksnes riigieelarvele tekitatud kahjust, põhjusel, et võib muutuda ka asjaomase liikmesriigi makse liidu eelarvesse. Eelkõige ei saa liidu finantshuvide kahjustamist tuvastada üksnes kogurahvatulu vähenemise alusel, mis võib tuleneda riigi territooriumi ühe osa eraldumisest.

Teiseks kahtleb Hispaania kontrollikoda, kas **amnestiaseadus on kooskõlas EL lepingus sätestatud liikmesriikide üldise kohustusega** näha **tulemusliku õiguskaitse tagamiseks** ette vajalik kaebeõigus liidu õigusega hõlmatud valdkondades².

Oma kohtuotsuses **täpsustas Euroopa Kohus, et liikmesriikide pädevusse kuuluvas valdkonnas kontrollib Euroopa Kohus vaid seda, kas esineb probleeme, mida võib oma ulatuselt pidada süsteemseteks ning mis võivad ohustada liikmesriigi kohtusüsteemi nõuetekohast toimimist liidu õigusega hõlmatud valdkondades.**

Sellest vaatekohast ei ole kohustusega tagada tõhus kohtulik kaitse vastuolus menetlusnormid, mis ainult amnestiaseaduse konkreetselt piiritletud kohaldamisalas kohustavad liikmesriigi kohtuid tegema maksimaalselt kahe kuu jooksul vastutuse lõppemise otsuse, ilma et hinnataks süü puudumise tõendamiseks esitatud väiteid ja tõendeid ning kuulataks ära kõik menetlusosalised. **Euroopa Kohtu hinnangul ei saa sellised sätted tekitada probleeme, mida võib oma ulatuselt pidada süsteemseteks ning mis võivad ohustada liikmesriigi kohtusüsteemi nõuetekohast toimimist liidu õigusega hõlmatud valdkondades.**

Kolmandaks kahtleb Hispaania kontrollikoda selles, kas amnestiaseadus on **kooskõlas Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamise menetlusega.**

Oma kohtuotsuses märkis Euroopa Kohus, et **Hispaania amnestiaseadus võib võtta eelotsusmenetlusest soovitava toime.** See on nii juhul, kui **riigisestele** kohtutele ette nähtud **maksimaalne kahekuuline tähtaeg** vastutuse lõpetamise **otsuse tegemiseks** ja juba võetud **esialgse õiguskaitse abinõude kohaldamise lõpetamiseks** kehtib **isegi siis, kui Euroopa Kohtule on esitatud eelotsusetaotlus ja ta ei ole veel oma otsust teinud.**

Euroopa Kohtus väitis Hispaania valitsus siiski, et amnestiaseadust on võimalik tõlgendada kooskõlas liidu õigusega nii, et menetluse võib peatada ja esialgse õiguskaitse abinõud kehtima jätta seni, kuni see on Euroopa Kohtu antava vastuse soovitava toime tagamiseks vajalik.

Kohtuasi C-666/24 ACVOT

Vastuseks Hispaania üleriigilise kohtu esitatud küsimustele tuletas Euroopa Kohus esmalt meelde, et terrorismivastase võitluse direktiiv³ kohustab liikmesriike esiteks kriminaliseerima terroriaktidena rea terroristlikel eesmärkidel toime pandud tegusid, teiseks muutma karistatavaks terrorirühmituse või terroristliku tegevusega seotud süüteod ning nende süütegude toimepanemisele kaasaaitamise, selliste süütegude toimepanemisele kihutamise ja nende toimepanemise katse ning kolmandaks nägema ette tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad kriminaalkaristused, mis peavad olema rangemad kui need, mis on ette nähtud riigisiseses õiguses terroristliku kavatsuse puudumise korral.

Samas märkis Euroopa Kohus, et kõnealune direktiiv ei sisalda ühtegi konkreetset sätet kriminaalvastutusest vabastamise riigisiseste mehhanismide kohta, nagu amnestia, ega määra seega sõnaselgelt kindlaks selliste mehhanismide piire.

Hispaania amnestiasaaduses ette nähtud amnestia kohaldamise tulemusena ei saa Hispaanias enam kriminaalmenetlust läbi viia tegude suhtes, mida võib kvalifitseerida terrorismiks ja mis kuuluvad nimetatud seaduse kohaldamisalasse. Need on teod, mis pandi toime ajavahemikul 1. novembrist 2011 kuni 13. novembrini 2023 Kataloonia iseseisvusliikumise konkreetses kontekstis.

Kuid Euroopa Kohtu hinnangul **ei kahjusta Hispaania amnestiasaadus terrorismivastase võitluse direktiivi soovitatavat toimet**. Nimelt kooskõlas oma eesmärkidega vähendada institutsioonilisi ja poliitilisi pingeid ning hõlbustada leppimisprotsessi, näeb see seadus vaid tagantjärele ette, et terroriaktide suhtes, mis on toime pandud üksnes Kataloonia iseseisvusliikumise konkreetses kontekstis, ei viida läbi kriminaalmenetlust, välistades amnestia kohaldamise tegude suhtes, millega on tahtlikult põhjustatud inimõiguste raskeid rikkumisi.

Amnestia kohaldamisalast välja jäetud konkreetsete tegude kindlakstegemine on pädevate kohtute ülesanne.

Sellela seoses märkis Euroopa Kohus, et **amnestia kohaldamisalast välja jäävate tegude abstraktne määratlus** ning eelkõige asjaolu, et amnestiasaaduses ei ole täpsustatud üksikasjalikult kõigi nende tegude täpset laadi ega määratud kindlaks nendega seondatavat raskusastet, **ei kahjusta õiguskindluse põhimõtte nõudeid**. Nimelt normitehnika, milles kasutatakse pigem abstraktset sõnastust või üldkategoriad kui ammendavaid loetelusid, on kooskõlas kõnealuse põhimõttega, tingimusel et nende sõnastuste ja kategooriate tõlgendamine on mõistlikult ettenähtav. Kuid asjasse puutuv välistamise säte viitab kriminaalõiguse niisugustele mõistetele nagu tahtlus, põhjuslik seos ja inimõiguste rikkumise raskus, mis ei tohiks pädevatele kohtutele kohaldamisraskusi tekitada, kui tegu on vaja jätta amnestia kohaldamisalast välja.

Seejärel rõhutas Euroopa Kohus, et **Hispaania amnestiasaadus järgib võrdse kohtlemise ja diskrimineerimiskeelu põhimõtet**, kuna arvestades selle sõnaselget eesmärki soodustada poliitilist leppimist üksnes konkreetse poliitilise liikumise kontekstis, ei saa selles kontekstis toime pandud süütegusid ja muudes kontekstides toime pandud süütegusid siiski pidada sarnasteks olukordadeks.

Lõpuks, arvestades järeldust, et **Hispaania amnestiasaadus** ei kahjusta direktiivi soovitatavat toimet, kui tõlgendada seda direktiivi õiguskindluse, võrdse kohtlemise ja diskrimineerimiskeelu põhimõtteid arvestades, asus Euroopa Kohus seisukohale, et see seadus **ei riku ka esimuse põhimõtet**, mille kohaselt peavad kõik liikmesriikide asutused tagama erinevate liidu õigusnormide täieliku toime, **ega lojaalse koostöö põhimõtet**, mis kohustab liikmesriike muu hulgas hoiduma kõigist meetmetest, mis võiksid ohustada liidu eesmärkide saavutamist.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teiste liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Kohtuotsuste ([C-523/24](#) ja [C-666/24](#)) terviktekst ja kokkuvõtted, juhul kui need koostatakse, on CURIA veebisaidil alates nende kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170 / 3046.

Kohtuotsuste kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)” kaudu ☎ (+32) 2 2964106.

Hoiame ühendust!

2 Tõhusa kohtuliku kaitse põhimõte, mis on sätestatud liidu esmase õiguse üldsättes: ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik.

3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2017. aasta [direktiiv \(EL\) 2017/541](#) terrorismivastase võitluse kohta, millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/475/JSK terrorismivastase võitluse kohta ning muudetakse nõukogu otsust 2005/671/JSK.

Kommunikatsiooni direktoraat
Pressi- ja teabeosakond [curia.europa.eu](#)